

פרוטרול מס' 206
מישיבת ועדת הכספים
שנערכה ביום ד', י' בשבט, תשל"ה
9.00 שעה (22.1.75)

נ כ ח ר

חברי הועדה:

- היו"ר י. קרגמן
- ע. אמוראי
- ש. ארליך
- א. אפרת
- י. בן-מאיר
- י. בדר
- י. גולן
- צ. גרשוני
- ב"צ חלפון
- ש. י. לורנץ
- ג. פת
- י. פלומין
- ע. פיינרמן
- ד. קורן
- נ. קצב
- מ. רייז

מוזמנים:

- מר אשרי - מטרים משרד האוצר
- מר שטאוב - מטעם משרד האוצר
- מר קירשטיין - מטעם מרכז ההשקעות
- ש. מושכל - מטעם משרד האוצר
- ש. שבייד - " " "
- מר שפירא - מטעם נציבות מס הכנסה

יועץ משפטי להועדה:

ג. קיסרון

יועץ כלכלי להועדה:

א. פלוג

מופיר הועדה:

י. קירשנר

רשמה:

מ. טרלו

סדר היום:

1. חוק לעידוד השקעות הון, תשי"ט - 1950
צו בדבר מענק על מכונות וציוד מתוצרת הארץ

2. חוק מס שכח מקרקעין (תיקון מס' 6), תשל"ה - 1974

היו"ר י. קרגמן:

אני פותח את הישיבה.

צו עידוד השקעות הון (מענק על מכונות וציוד מתוצרת הארץ)

מר קירשטיין:

אני רוצה לדבר על ה-3%.
רצינו לומר שציוד מסוים, כמו
מיכלים ודודים שיש להם הגנה טבעית ואין חשש שיביאו אותם מחו"ל,
אין סיבה שנשלם עליהם מענקים הם מתוצרת הארץ. אבל נוסח החוק
אומר שאיננו יכולים לקבוע שעור של 0%, לכן קבענו 3%.
יחד עם זה הגשנו בקשה לתיקון החוק
שיאפשר לשרים לקבוע לא רק מה זה תוצרת הארץ אלא איזה ציוד
יהיה זכאי לקבל את ההגנה של 10% ואיזה ציוד לא יקבל מענק בכלל.

ג. פת:

אני מבין את הרעיון אבל אני חושב
שפנייה כזאת חייבת שיתווספו אליה
כמה נתונים. למשל, מה היה האחוז בעבר. אנחנו מדברים על ציוד
שנמצא בארץ, הברזל מיוכא מחו"ל, החומרים הבסיסיים מיובאים
מחו"ל. אני מציע שנחכה יום-יומיים, נראה את החומר ואחר-כך
נדע איך להתייחס לדבר הזה.

אני בדעה שלא היה מזיק אם היו
מורידים תמריצים, אבל אנחנו חייבים לקבל מספרים.

ע. אמוראי:

גם אני מנוע מלהצביע בעד ההצעה
הזאת. אינני מבין מדוע צריך לתת
מענק כאשר מוטל קנס. שאלתי את שר המסחר והתעשייה לפני חודשיים
על כך, והוא עוד לא ענה.

כאשר אדם מביא מכונות ורוצה להקים
מפעל בארץ, נותנים לו 6 ל"י לדולר. הוא מביא ציוד נוסף ב-6.90 ל"י
ירידה בערך ההשקעה שלו מיד. אני לא מבין מדוע צריך לתת קנס.
אם לא היה קנס הייתי מבין שצריך לתת מענק, אבל שני הדברים -
אלה שיטות שהגיע הזמן להשתחרר מהן. הן אכלו את המשק במשך 6 - 7
השנים האחרונות.

לפני שאצביע על המענק אני רוצה

לקבל הסבר על הקנס.

י. פלומין:

לקראת סוף חודש יוני אנחנו חייבים
לעשות רויזיה בעניין המענקים.
היום אין כמעט השקעות. למה להחמיר עכשיו עם משקיעים ישראלים?
אנחנו מספקים אליבי לחוסר השקעות.

היות ורוצים לעשות רויזיה

בעוד 4 - 5 חודשים, אינני רואה טעם לשינוי.

י. בדר:

אני חושש שבעוד חודש יהיה צורך
לשנות שוב. לכן אני מציע לדחות

את העניין לזמן מה ונראה מה יהיה המצב.

צ. גרשוני:

אני רוצה לשכנע את עצמי שזה דבר
שנובע מהפיחות אבל אני רואה שזה

לא כך. איך זה מסתדר לגבי משקיע כשאינני יודע כמה אחוז הוא
יכול לקנות בארץ. זה שונה ממפעל למפעל. זה 15% מענק רק על
סחורות שקונים בארץ, וזה הופך ל-10%. אני מכקש רשימה של כמה
מפעלים הולכים להשקיע.

בהזדמנות זו היינו צריכים לשמוע מה קורה עם השקעות בארץ בתקופה האחרונה. אם זה מצב טוב, ~~לחץ~~ לחץ, אבל אם המצב איננו טוב, כל פגיעה קטנה יכולה להפוך לזעזוע נוסף. הידיעות שבידי - והן לא מוסמכות - אומרות שאין כיוון של השקעות סלקטיביות, וזה צריך להיות שיקול די רציני.

ב"צ חלפון:
הציוד החקלאי מחו"ל הוא יקר יותר מאשר הציוד המיוצר בארץ. לכן הגיע הזמן להוריד את העניין.

היו"ר י. קרגמן:
אני מקבל את ההצעה של פת. קבענו 15% כי אמרנו שצריך לעודד רכישת ציוד בארץ, כי התחרות היתה כזאת שכדאי היה לקנות בחו"ל ולכן נתנו מענק של 15% לכל מי שקנה סחורה בארץ. זה היה הרעיון. מכיון שהיבוא עכשיו יקר יותר עקב הפיחות, אין כבר דבר שמחייב מתן מענקים. עכשיו מציעים להקטין את המענק. אני בעד הקטנת מענקים בכלל מכיון שהתקציב מצומצם.

אני מסכים שנקבל מסמכים לפני שנחליט אבל אני רואה הגיון בהצעה.

מר קירשטיין:
מה שאמר היו"ר היתה הקונצפציה לפני 11 שנים. אדם שיכול היה לקנות סחורה בחו"ל או בארץ, העדיף לקנות בחו"ל למרות שבארץ אותה סחורה לא היתה פחות טובה. אז נתנו מענק של 15%. מי שבכל זאת קנה בחו"ל, זה היה שיקול שלו. מאז חל שינוי. היצרנים המקומיים התגברו בהרבה מקרים ולא צריך היה לתת תמריץ. יש מקרים שצריך להוריד את התמריץ. יש כמה תעשיות שאנחנו רוצים להמשיך בדרך שבה הלכנו. אנחנו עושים זאת בשלבים. לא הורדנו מיד אלא מורידים 5% בינתיים. אנחנו עוצרים את גידול התקציב בנושא המענק.

לשאלת חה"כ פת - החוק מגדיר מה זה תוצרת הארץ, חייב להיות פה 50% ערך מוסף. את הערך המוסף רצינו לתת רק ליצרנים ולא לסוחרים. אנחנו בודקים כל בקשה לגופה הקנת הוא לחלק קטן ביותר של משקיעי חוץ. אם ממירים 6 ל"י לדולר כאשר מכיאים את הציוד, צריך לשלם קנס. התשובה של השר תינתן בקרוב לחה"כ אמוראי והיא התעכבה בגלל זה שהוא רצה להשיב כי העניין עומד להיפתר. כל מי שמביא לנו ציוד משלם 6.90, זה כיבכול השער הריאלי. הכעיה היא איך לא להפלות בין משקיע חוץ ופנים. החלטנו מה שהחלטנו וזו תהיה גם תשובה השר אליך.

הזכרתי את שינוי החוק. לפני שנה ישבה ועדת גיטר, ועדת הפרופסורים, ונמנה המלצות לרוויזיה בחוק. עקב המצב יש חשש להקטנת השקעות, והחליטו בשלב זה לדחות את תיקון החוק לשנה ולעשות פה תיקונים קטנים הכרחיים.

חברות להשכרת ציוד. עד היום חברה כזאת לא נהנתה מהחוק של מפעלים מאושרים. על מנת להקל השקעות בארץ, אנחנו רוצים לעודד את זה ע"י חברות להשכרת ציוד. העניין יובא לכנסת תוך שבוע - שבועיים.

היתה שאלה בדבר ההשקעות. אני יכול לציין, באישורי השקעות אנחנו הגענו לסכומים מרשימים של תכניות שאושרו בשנת 1974.

בתעשייה יש לנו בסך הכל אישורים על 2,4 מיליארד לי לעומת 1,6 מיליארד ב-1973. השאלה שאנחנו שואלים את עצמנו היום היא: מה יקרה עם היזמים שביקשו ואושרו להם, ההשקעות, האם באמת ישקיעו?

היו"ר י. קוגמן: מה קורה בדרך כלל? האישורים מבוזעים?

מר קירשטיין: רוב האישורים בוצעו. אין לי מספרים. למשל לבתי הזיקוק אין צורך לתת מענק עבור הדודים, הם יקנו אותם בארץ בין כה.

ד. קורן: ברור שאנחנו צריכים לעסוק בנושא ההשקעות. אני תומך בקו של הקטנת השתתפות הממשלה. האם יש לכם סבלא משווה של מחירים של מכונות שמיובאות לעומת אלה שמיוצרות בארץ?

יכול להיות שע"י גישה סלקטיבית אפשר לבדוק אם איננו פוגעים במשהו. צריכה להיות גישה עניינית אחרת אנחנו עלולים להרוס כמה מפעלים.

מר אשרי: אני מבקש להתייחס בעיקר לבעיה של יצור מקומי.

הצו לא בא לעודד או לא לעודד השקעות אלא להתאים את העניין של יצור מקומי ויבוא. מה היתה ההגנה לפני הפיחות? לפני הפיחות בשער של 4.20, שילם היצרן היטל של 15% וקיבל מענק של 15% מהמחיר. זה נתן לו שער של למעלה מ-5,5 ל"י. אחרי הפיחות יש שער של 6 ל"י ועוד היטל של 15%, מגיעים לשער של למעלה מ-7,5 ל"י. אם גוסיף חישוב של ערך מוסף זה 8.10 ל"י שזה לפי הערתנו השער שנגיע אליו בהגנה על תוצרת הארץ. המענק בא להחליף את היטול ההגנה ע"י מכס.

בשנים הקרובות אנחנו מתעתים להוריד את המכסים בהדרגה לפי ההסכם עם השוק המשותף. הכוונה לא לבוא לוועדת הכספים בכל פעם כאשר המכס יורד בהדרגה. במקום שהמכס 10% הוא יהיה 8%, מ-15% נוריד ל-12%. חשבנו ש-10% עלול על הצרכים של הגנה על יצור ציוד מקומי.

לגבי סלקטיביות כמתן המענק, אנחנו מתנגדים לשיטה הזאת. נכנסנו לזה כדי להקנע מהצורך בבדיקה ספציפית של כל מקרה. מאחר שאנחנו שוב תלויים בהחלטות של פקידים ומהנדסים, אנחנו חוששים שזה הדבר שעלול להביא לרצון רע של המשקיע. המענק יגן על היצרנים. גם אחרי הפיחות 10% נותנים הגנה יותר גבוהה מאשר 15% לפני הפיחות. המענק ניתן למשקיע ונהנה ממנו היצרן.

לגבי תכניות בשנים הקרובות, אנחנו מקווים שהמענק יגדל בשעור ניכר. תכניות התעשייה הפסטו-כימית מגיעים ללמעלה מ-4 מיליארד ל"י, חלק מזה ציוד. חלק לא צריך לשלם אותו ציוד כמו מחליפי חום ומנועים ומשאבות, אלה דברים שבלי המענק יש חשש שלא יעשו בארץ או יעשו פחות. אנחנו חושבים שזה השעור שיענה על הצרכים. הכנו רשימה של ציוד שמיוצר בארץ שעונה על הקריטריונים. גם בעניין זה אנחנו מנסים להמנע מכדיקות אדמיניסטרטיביות. אני חושב שזה הזמן שאפשר למנוע תשלומים שנראים לנו מיותרים. התיקון הנוסף יבוא לכנסת.

התשובה שקיבלתי סיפקה אותי.

ע. אמוראי:

ה ו ח ל ש

יוגש חומר בכתב לוועדה ולאחר מכן תתקיים
ההצבעה.

חוק מס שבח מקרקעין (תיקון מס' 6), תשל"ה - 1974

סעיף 49

י. בדר:
אני מבקש שבהצעות חוקים לא יהיו
דברים הומוריסטים. אני חושב
ש-300,000 ל"י זה פחות מדי. לא במקרה קבענו לגבי מס מימון רכש
400,000 ל"י. לא כדאי שבכל חוק יהיה גבול אחר.

לגבי הפטור, האם שלושה ילדים
זה פחות מדי? אם יש שלושה ילדים ולאחד מלאו 21, מורידים 20,000
מהפטור... אם יש ילד מפגר, התנאי לפטור שיהיו עוד שלושה ילדים.
כשהילדים יותר גדולים, יש צפיפות רבה יותר בדירה, למה יש גבול של
21 שנה? אני מציע על כל ילד מבוגר פטור של 20,000 ולילד מפגר
50,000 ל"י. הדירוג כאן מגוחך. כאן יש זאגה לדירור הורים.

כמה פטורים כאלה נותן האוצר?

לפי מה שכתוב כאן, אם הדירה שווה
מיליון ל"י הזיכוי יהיה יותר גדול מאשר בדירה ששוויה 600,000 ל"י.

ש. שביד:
הזיכוי מוקפא ב-600,000 ל"י.

י. בדר:
אפילו על דירה ששוויה 2 מיליון ל"י
מקבלים זיכוי יותר גדול מאשר על

דירה ששווה 300,000 ל"י.

ש. שביד:
דירה ששווה 300,000 ל"י פטורה לגמרי.

י. בדר:
600,000 ל"י פטורה ממחצית.
דירות בנות 70 מ' שהיו פטורות עד
עכשיו תחוייבנה, במקרים מסוימים, במס. ככל שהדירה שווה יותר
מ-600,000 ל"י תהיה הקלה יותר גדולה.

אני מציע ששר האוצר יהיה חייב לפני
ה-1 באפריל בכל שנה, להכיא לוועדת הכספים הצעה, או להשאיר את הפטור
של 300,000 ל"י. או שועדת הכספים תהיה רשאית כל שנה לקבוע את הדבר
עם שר האוצר, שנשאיר את היוזמה בידי ועדת הכספים.

מר שטאוב:
היום דירה עד 70 מ' פטורה ממס שבח
כדירת יחיד. דירה מעל 70 מ' חייבת

כמס שבח מקרקעין. זה לא הגיוני ולא צודק. המחוקק ראה בדירה של
70 מ' דירה עממית ורצה לפטור אותה. אבל האמת היא שיכולה להיות
דירה של 69 מ' ששווה יותר מאשר דירה של 90 מ'.

אם הדירה שווה 300,000 ל"י הוא פטור ממס שבח. אם היא שווה 400,000 ל"י, הוא משלם רק על 100,000 ל"י מס שבח. המס על דירת יחיד בכל מקרה יהיה חצי וגם מהחצי הרגיל, כשזה 400,000 הוא ישלם רק רבע, כי 300,000 פטורים מראש. עד 600,000 ל"י מעל ל-600,000 הוא ישלם את המס הרגיל.

ביחס לילדים זה חידוש. אנחנו לוקחים בחשבון צפיפות המשפחה בדירה, ואומרים שכאשר האדם הולך להחליף דירה, צריך לקחת בחשבון מה היא הצפיפות של המשפחה. מהילד הרביעי אנחנו מציעים זיכוי נוסף. אנחנו חושבים שגיל 21 הוא מוצדק. בגיל מבוגר, לא מחליפים דירה בגלל הבן, הוא יחתן ויעזוב את הבית. אם יש ילד מפגר גם אם הוא מעל 21 אנחנו נותנים את הפטור כי רואים אותו כחלק מהמשפחה שחייב להשאר באותה דירה.

לפי החוק מוצע להסמיך את השר מזמן לזמן לשנות את הסכום. עוד לא היה מקרה שחברי הועדה או חברי כנסת אחרים ביקשו משר האוצר להתייחס לזה ולא עשה זאת.

ג. קצב:
אני מהרהרת בקול רם ואינני משוכנעת שדירת יחיד זה הדבר שצריך להטיל מס. יש כאן מי שעושה ספקולציה, צריך למצוא איזו דרך שלא יעשה את זה. דירת יחיד זו דירה שהוא גר בה ואם הוא רוצה להחליף אותה כאשר התנאים אצלו משתנים, אינני משוכנעת שצריך להטיל על דבר כזה מסים.

יש לי פניות ממשפחות שכולות שנוגעות לבעיה. יש משפחה שגרה בדירה של רשות הפיתוח, והיא שילמה עבור הדירה 40,000 ל"י, כשהיא עזבה את הדירה, היא היתה שווה 280,000 ל"י. כתוצאה מכך היא צריכה לשלם מס שבח יותר מ-62 אלף ל"י.

מר שטאוב:
לפי דעתי צריך לשלם 3000 ל"י.

ג. קצב:
קיבלתי את המכתב ממועצת הפועל אני חושבת שהנתונים מוטמכים. אולי נלך לקראת המשפחות השכולות הרוצות להחליף דירה ואין להן אפשרות בגלל המס.

אשר לילדים, אינני חושבת שבגיל 21 כולם עוזבים את הבית.

ע. פינרמן:
קיבלנו פניות מכמה גורמים, מלשכת רואי חשבון, קבלנים, בונים ואחרים, והם ביקשו לפטור דירת יחיד ממס שבח. מה היה קורה אילו היינו פוטרים דירת יחיד? במה זה היה מתבטא בהפחתת מס חזוי? אני לא באעז שצריך לפטור דירת יחיד, אבל הייתה רוצה לשמוע הערכות שלכם.

אני מציע שנחיל את הסכום שקבו במס מימון רכש גם על שבח מקרקעין. אני מציע להצמיד את שווי דירת היחיד למדח הכנייה או מדד הדיור, ואז נמנע מאתנו את הצורך לקבוע מדי פעם סכומים חדשים.

בקשר לילדים, אם קרה אסון במשפחה ויש ילד מפגר, טוב שמתחשבים בזה. אני מציע להעלות את הגיל ל-25. ילד גומר שירות בצבא ולומד ארבע שנים אחרי-כן. אני מציע לקבוע גיל של 25 בתנאי שאין לו דירה במקום אחר. אשר לגג של 300,000 ל"י, זה יוריד בכמה מקרים את מחיר הדירות. גג של כסף נוח יותר מאשר גג של מטרים בתנאים של מחירים שונים כל כך בישובים השונים.

י. פלומין:

אינני שמח מהעובדה שבחוק יש מונחים לא מוגדרים. למשל, מה זה "ילד מפגר"? אני מציע להפוך את זה לקריטריון של: מי שאיננו מסוגל לקיים את עצמו. למה להפלות בינו ובין ילד נכה. אני גם מוכן לקבל את זה, מי שמקבל שטור ממס הכנסה.

את גיל הילדים אני מציע להעלות ל-26, אבל אהיה מוכן לקבל אם דעת הועדה תהיה שהגיל שייקבע הוא 25.

ג. קצב:

אני בעד גיל 30.

ע. אמוראי:

אנחנו עוסקים במס שבח. כאשר דנו במס רכוש, היו חברים שטענו למה מטילים על דירת יחיד. אמרתי אז שיש להפריד בין שני הדברים. אי אפשר לשכוח את מס השבח, ואני מוכן לקבל את זה ששר האוצר יקבע את הסכום מזמן לזמן.

אם מדברים על מס שבח ונשארים בתחום זה, צריך להטיל מס גם על דירת יחיד אבל צריך לבדוק מה השבח. הצעתי להכדיל בין מקרקעין שאינם דירת יחיד, כולל מגרש, אם מצמידים את זה לאינדקס יוקר המחיה זה מכסה את העניין. אבל בדירת יחיד אני צריך לחשוב שיש התיקרות של הדירות ואם התיקרות היא מעל ומעבר לרגיל כי שם העירייה או המדינה עשתה פיתוח, צריך לחייב את הדירות בשבח. הפטור יהיה על יסוד שערך, וזה על יסוד אינדקס יוקר הדירות.

י. בן-מאיר:

אינני מכין את העקרון של מס על דירות. הכנסת יכולה להעביר כל חוק, אבל יש גם עקרון של צדק. אינני מכין מה העקרון של מס שבח בומיגלי על דירת יחיד כאשר צריך להחליף דירה, אלא אם מטרת המדינה היא להוריד את רמת הדיור של האנשים. אם אדם קנה דירה לפני 10 שנים ב-140 אלף ל"י ורוצה לעבור לעיר אחרת כדיור שווה בגודלו וברמתו למה שיש לו; מה שיקבל בעד דירתו ישלם בעיר האחרת. מה ההצדקה לקחת ממנו מס? מה השבח שיש לו? השבח הוא רק על הנייר. אני בעד זה שעל דירת יחיד לא יחול מס שבח. אם הועדה בכל זאת תחליט על מס שבח, צריך לקבוע את הסכום הפטור ל-400 אלף ל"י, ואני מצטרף לדעת חה"כ אמוראי שזה יהיה לפי אינדקס מחירי הדירות.

ש. י. לורנץ:

גם אני מצטרף לאלה שאמרו שאין הצדקה לקחת מס שבח על דירות יחיד. הצעתי מס רכש על דירות כמידה וזה מעל סכום מסוים. דירה היא רכוש ואם זה רכוש מעל לסכום מסוים, צריך לשלם עליה מס. אבל דירת יחיד, אם הוא מוכר וקונה דירה אחרת, אין לו שבח. אפשר להטיל מס רק אם יצא לחו"ל ולא קנה דירה אחרת או אם קנה דירה קטנה ונשאר לו סכום מסוים.

אם מכר את דירתו וקיבל תמורתה 4 דירות, הוא הרויח והוא צריך לשלם. אבל החליף את דירתו בדירה אחרת ולא הרויח מזה, לא צריך להטיל עליו מס שבח. לפי דעתי מוטב לקבוע הצמדה אוטומטית מאשר שבכל פעם שר האוצר יצטרך לבוא ולתקן את הסכום.

אשר להורדה של 20,000 ל"י עבור ילד, נדמה לי שזה לא ריאלי. אנחנו רוצים להגיע למצב שיהיו שני ילדים בחדר. היום חדר עולה 80,000 ל"י. צריך למצוא את הסכום הריאלי.

א. אפרת:

אם נוציא את דירת היחיד אנחנו מערערים את מהותו של התיקון. זה יעורר טרנסאקציות שיש בהן אופי ספקולטיבי. גם כאשר אדם מחליף דירה הוא צריך לקחת בחשבון שהמדינה השקיעה במקום החדש שהוא קונה בפיתוח וגם במקום הקודם. עליו לקחת בחשבון את מה שהמדינה השקיעה.

יתכן שצריך לקבוע סכום יותר גבוה מהילד הרביעי ולא 20,000 ל"י. אולי צריך לקבוע פטור מהילד השלישי. אבל אני בעד זה שהאוצר יכין הצעה בהתאם לשיקולים שהועלו כאן אבל לא יותר על דירת היחיד.

מר שטאוב:

אנחנו דנים על חוק קיים ורוצים לשפר אותו בצורה צודקת. אנחנו רוצים לבטל את הפטור על דירה בת 70 מ' כי זה לא צודק, ואנחנו מציעים פטור של 300,000 ל"י. 95% מהדירות בישראל אינן עולות יותר מ-300,000 ל"י. מה גם שאנחנו מתחשבים בצפיפות באותה דירה. אי אפשר לומר שאנחנו באים להרע את המצב.

המשך הדיון נדחה.

הישיבה ננעלה בשעה 11.00